

Förord

Jag har länge haft lust att samla ihop och bearbeta en del av det material jag använder i seminarier och tal om flergenerationsförsamlingens möjligheter och utmaningar. Detta är ett ämne jag inte bara har ett teoretiskt förhållande till utan något jag själv upplevt på gott och ont som pastor i snart fyrtio år.

Efter att jag slutade som pastor i Filadelfia Oslo för några år sedan har jag fått ett nödvändigt avstånd till ämnet samt tid att sortera mina tankar och sätta ord på känslorna kring detta tema. För när allt kommer omkring måste jag dessvärre säga att det är generationsmotsättningarna som skapat mest spänningar och varit min största utmaning som pastor. När jag undervisar om detta i församlingarna säger jag gärna med en glimt i ögat: "Jag har så många dåliga erfarenheter så jag hoppas att någon kan få glädje av dem." Men min utgångspunkt är helt klar: Jag har mer tro på och känner större kärlek till flergenerationsförsamlingen än någonsin tidigare. Därför är denna bok först och främst en kärleksförklaring.

Jag har hela mitt liv levt nära väletablerade församlingar som bestått av folk i alla åldrar. Från jag var tre tills jag fyllde tio år bodde vi i Drammen, därför att min far var pastor i pingstförsamlingen där. Även om det nu är hela femtio år sedan minns jag väldigt många av de vuxna människorna där med stor glädje. Där fanns så många snälla människor som brydde sig om oss och ville oss väl. Igenkänningens glädje är stor då jag möter någon av mina tidigare ledare eller söndagsskollärare från Filadelfia Drammen. Det är en gåva att få tillhöra en gemenskap som man inte växer ur bara därför att man faller för något åldersstreck.

Jag har också upplevt de utmaningar som det innebär att tillhöra och tjäna en etablerad flergenerationsförsamling. Efter barndomsåren i Drammen flyttade vi till Oslo då min far blev ledare för Pingströrelsens yttre mission. Filadelfia Oslo blev vår nya församling. Efter att T B Barratt etablerat församlingen år 1916 räknades den som moderförsamling för alla pingstförsamlingar i landet och blev så småningom Norges största frikyrkoförsamling. Från att jag var 19 år fungerade jag som ungdomspastor i tio år i min nya hemförsamling. Det var mycket givande men också extremt krävande att vara ung ledare i en etablerad flergenerationsförsamling som genomgick stora förändringar. ”Ja, visst gör det ont när knoppar brister, ont för det som växer och det som stänger”, skrev Karin Boye i sin kända dikt. Så sant som det är sagt.

Att vara ung ledare i ett kristet ungdomsarbete är kanske

den svåraste uppgiften i en församling. Jag har ofta tänkt att ungdomspastorn och förstepastorn borde byta roller så att de instabila ungdomarna, som lever i en krävande brytningstid i sitt liv, kunde få en stabil ledare med stor erfarenhet. Medan de etablerade kristna kunde behöva konfronteras med en otålig pastor och lära sig att klara av en ännu inte färdig ledare. Det kan vara svårt att förhålla sig till allt som ändras runt omkring oss samtidigt som vi genomgår en inre brytningstid. Jag förstår helt klart att den svenska pingstledaren Lewi Pethrus kallade en av sina böcker *Brytningstider segertider*.² Den titeln skulle fungera som överskrift för mina tio år som ungdomspastor i Filadelfia Oslo.

Efter det så kallade ungdomsupproret i slutet av sextio-talet sköljde hippierörelsen och Jesusrörelsen in över landet och skapade höga svallvågor i det kristna Norge. Allt som var nytt uppfattades som farligt och förbundet med något världsligt. Så länge vi höll på med bibelundervisning och bönemöten trodde församlingsledarna att allt var lugnt och anade ingen fara. Men så fort vi ordnade gospelkvällar och kristna konserter blev det stor utryckning med blåljus och höga sirener. På den tiden kunde jag göra av med mer kraft på ett enda möte med kyrkans ledare då jag skulle försvara och förklara vad som skett än vad jag använde under en hel månad som ungdomspastor.

Problemen och de olika åsikterna runt ungdomsarbetet i Filadelfia blev inte mindre av att jag, tillsammans med två andra ungdomspastorer i Oslo, startade och ledde den

årliga ungdomsfestivalen på Hedmarkstoppen vid Hamar. Jag var med om tio år med massor av skoj och massor med motstånd innan ungdomsfestivalen var så etablerad att vi kunde lämna över ansvaret till yngre ledare. När jag nu tänker på de årligen återkommande stridsämnena som åtföljdes av aktioner från någon av seniorerna – allt med syfte att förhindra festivalen – så måste jag le lite. Fokus låg på mötesformer och frisyrrer, musikstil och ljudnivå, smink och smycken och mycket annat som var livsviktigt på den tiden. Att festivalen hade en solid förkunnelse med sylvasst fokus räckte inte för att få bort misstanken om förvärldsligande av kristna ungdomsmiljöer. Det var efter en längre debatt om detta som en av våra pingstledare avslutade med att skaka uppgivet på huvudet och säga: "Jag tror att unge Svartdahl befinner sig i en konstant pubertet." Kanske hade han rätt?

Som pastor i Filadelfia Kristiansand (1984–92) och Filadelfia Oslo (1995–2008) fick jag många tillfällen att testa min förmåga att förnya en etablerad församling utan att ta livet av den. Den stora frågan för alla ledare i etablerade församlingar är: Hur kan vi rekrytera nya medlemmar utan att mista de gamla? Det är svårt att hitta balansen emellan former som måste förnyas och förändras och ett budskap som man vill hålla fast vid och bevara. Det finns en formulering som är bra: "Enhet i det centrala, frihet i det perifera." Detta är lättare sagt än gjort.

Jag har testat och misslyckats. Metoder och strategier

har kommit och gått, men jag har försökt att hålla fast vid målet: Att bygga en flergenerationsförsamling som inte går från kris till kris utan som lever i kontinuerlig tillväxt och utveckling. Ska det ske måste församlingen upplevas som relevant både för nya generationer som växer upp i församlingen och rekryteras inifrån och som en kyrka i tiden för dem som kommer utifrån och inte är vana vid att gå i kyrkan. Det är bättre att genomföra en frivillig tioprocentig förändring varje år i tio år än att genomföra en hundraprocentig ofrivillig förvandling vart tionde år. I valet mellan en önskad evolution och en oönskad revolution vet jag vad jag föredrar.

Jag hoppas att mina goda och dåliga erfarenheter kan vara till nytta för andra församlingsbyggare. Pastor Rick Warren i Saddleback Church säger: "Det behövs olika sorters kyrkor för att nå alla sorters människor."³ I den rika floran av klassiska kyrkor och nyplanterade församlingar hoppas jag att vi också får se de etablerade flergenerationsförsamlingarna blomstra och växa som aldrig förr.

Under arbetet med den här boken uppmanade jag några av mina pastorskollegor i andra kyrkor att besvara några frågor om flergenerationsförsamlingens möjligheter och utmaningar. De representerar en stor bredd av församlingar i det norska kyrkolandskapet och svaren de ger är både personliga och principiella. Jag är väldigt glad att jag får använda deras citat i boken och säger ett hjärtligt tack till: Åge och Thomas Aleskjær, OKS, Martin Cave och Egil Elling

Ellingsen, IMI-Kirken, Øysten Gjerme, SALT Bergenskirken, Øysten Augland, Hanes Frikirke och DAWN Norge, Ingulf Diesen och Björn Øyvind Fjeld, Misjonsforbundet, Espen Andreas Hasle, Acta Barn og Unge i Normisjon samt Jostein Krogdal, Intro-kirkene.

När jag ser tillbaka på min tjänst som pastor ser jag tydligt att jag är en bättre förkunnare än ledare. Mina primära nådegåvor har jag fått inom kreativ kommunikation. Jag gillar att tänka långsiktigt, göra strategiska val och sätta upp mål. Men jag har varit mindre bra på att utveckla mina medarbetare genom noggrann uppföljning. Jag har varit mer upptagen med mina egna predikningar än med att fostra nya predikanter. I idrotten skulle det betyda att jag fungerar bättre som utövare av en sport än i stödande funktioner. På fotbollsspråk skulle man kunna säga att jag gör mig bättre som spelare än som tränare. Det kan ha något med min personlighet och utrustning att göra, men också att jag är för självupptagen och gillar att befinna mig i rampljuset. Jag har väl också påverkats och präglats av mina egna förebilder och ledare.

Då jag var yngre hade jag förebilder som var äldre. Nu när jag själv är äldre väljer jag yngre förebilder. Det är de unga församlingsledarna som intresserar mig mest och får mig att vilja nå längre. När jag bjuds in och inkluderas i gemenskaper med unga ledare får jag en positiv upplevelse av fortbildning och vuxenutbildning. Det är förhoppningsvis sant att vi lär så länge vi har elever.

Genom den här boken har jag försökt att förmedla några av mina egna erfarenheter som pastor i etablerade församlingar med flera generationer. På gott och ont. Jag skriver från en frikyrklig utgångspunkt, och min erfarenhetsbakgrund är framför allt pingströrelsen och Filadelfiakyrkan i Oslo (som jag från och med nu mest benämner Filadelfiakyrkan). Det är inte säkert att unga ledare har så mycket att lära av mina erfarenheter, men om vi far- och morföräldrar kan bli bättre stöttelelare för småbarnsföräldrarna i framtiden är själva meningen med boken uppnådd.

Ge det vidare!

Egil Svartdahl

Maj 2014